

ΚΑΖΟΥΟ ΙΣΙΓΚΟΥΡΟ

ΒΡΑΒΕΙΟ
ΝΟΜΠΕΛ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

ΟΙ ΑΠΑΡΗΓΟΡΗΤΟΙ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Μετάφραση: Αργυρώ Μαντόγλου

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Οι απαρηγόρητοι**

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: The Unconsoled

Από τις Εκδόσεις Faber and Faber, Λονδίνο 1995

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Kazuo Ishiguro

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Αργυρώ Μαντόγλου

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Γιώργος Κασαπίδης

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ – ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Κατερίνα Σωτηροπούλου

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουχωτά

© Kazuo Ishiguro, 1995

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2021

Πρώτη έκδοση: Εκδόσεις Καστανιώτη, 1997, με τον τίτλο *Ο απαρηγόρητος*

Δεύτερη έκδοση: Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ, Νοέμβριος 2021

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-3559-6

Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-3560-2

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτί.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε. | PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Από το 1979 | Publishers since 1979

Έδρα: Head Office:

Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση | 121, Tatoi Str., 144 52 Metamorfossi, Greece

Βιβλιοπωλείο: Bookstore:

Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα | 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece

Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 | Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550

e-mail: info@psychogios.gr

www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

ΚΑΖΟΥΟ ΙΣΙΓΚΟΥΡΟ

ΟΙ ΑΠΑΡΗΓΟΡΗΤΟΙ

Μετάφραση: Αργυρώ Μαντόγλου

ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΚΑΖΟΥΟ ΙΣΙΓΚΟΥΡΟ
ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ

Ο θαμμένος γίγαντας, 2015, μτφρ. Αργυρώ Μαντόγλου

Τα απομεινάρια μιας μέρας, 2017,

μτφρ. Αργυρώ Μαντόγλου

Μη μ' αφήσεις ποτέ, 2018, μτφρ. Αργυρώ Μαντόγλου

Αχνή θέα των λόφων, 2018, μτφρ. Αργυρώ Μαντόγλου

Όταν ήμαστε ορφανοί, 2019, μτφρ. Αργυρώ Μαντόγλου

Ένας καλλιτέχνης του ρέοντος κόσμου, 2020,

μτφρ. Αργυρώ Μαντόγλου

Η Κλάρα και ο Ήλιος, 2021, μτφρ. Αργυρώ Μαντόγλου

Υπό έκδοση:

Νυχτερινά

Για τη Λόρνα και τη Ναόμι

I

Ο ταξιτζής έδειχνε αμήχανος όταν ανακάλυψε ότι δεν περίμενε κανείς –ούτε καν κάποιος υπάλληλος στη ρεσεψιόν– για να με υποδεχτεί. Περιπλανήθηκε στο εγκαταλελειμμένο λόμπι, ψάχνοντας ίσως να ανακαλύψει κάποιο μέλος του προσωπικού κρυμμένο πίσω από τα φυτά ή τις πολυθρόνες. Τελικά, άφησε κάτω τις βαλίτσες μου δίπλα στις πόρτες του ανελκυστήρα και, μουρμουρίζοντας κάποια δικαιολογία, με άφησε κι έφυγε.

Το λόμπι ήταν αρκετά ευρύχωρο, υπήρχε χώρος για κάμποσα τραπεζάκια, χωρίς να δημιουργεί αίσθηση συνωστισμού. Όμως το ταβάνι ήταν χαμηλό και έκανε μια εμφανή κοιλιά, δημιουργώντας μια ελαφρώς κλειστοφοβική αίσθηση παρά την εξωτερική ηλιοφάνεια, εδώ μέσα ήταν σκοτεινά και μόνο κοντά στη ρεσεψιόν έπεφτε μια λαμπερή ηλιαχτίδα στον τοίχο, η οποία φωτίζε μια επιφάνεια από σκούρο ξύλο κι ένα ράφι με γερμανικά, γαλλικά και αγγλικά περιοδικά. Είδα επίσης ένα μικρό ασημένιο καμπανάκι πάνω στον πάγκο και τη στιγμή που ετοιμαζόμουν να το χτυπήσω, μια πόρτα άνοιξε κάπου πίσω μου και εμφανίστηκε ένας νεαρός με στολή.

«Καλησπέρα, κύριε», είπε κουρασμένα και αφού πήγε πίσω από τη ρεσεψιόν, ξεκίνησε τη διαδικασία της καταχώρισης των στοιχείων. Μολονότι όντως μουρμούρισε κάποια δικαιολογία για την απουσία του, η στάση του παρέμεινε για ώρα φανερά αδιάφορη. Ωστόσο, μόλις ανέφερα το όνομά μου, αναπήδησε και ίσιωσε το κορμί του.

«Κύριε Ράιντερ, λυπάμαι πολύ που δε σας αναγνώρισα. Ο κύριος Χόφμαν, ο διευθυντής, ήθελε πολύ να σας υποδεχτεί ο ίδιος. Δυστυχώς όμως, πριν από λίγο χρειάστηκε να πάει σε μια σημαντική συνάντηση».

«Κανένα απολύτως πρόβλημα. Θα χαρώ να τον συναντήσω αργότερα».

Ο υπάλληλος της ρεσεψιόν βιάστηκε να καταχωρίσει τα στοιχεία μου, ενώ συνέχιζε να μουρμουρίζει για το πόσο δυσανεκτός θα ήταν ο διευθυντής που δεν κατάφερε να με υποδεχτεί. Ανέφερε δύο φορές πώς οι προετοιμασίες για «τη βραδιά της Πέμπτης» είχαν δημιουργήσει ασυνήθιστη πίεση στον διευθυντή και τον κρατούσαν μακριά από το ξενοδοχείο πολύ περισσότερο απ' ό,τι συνήθως. Εγώ απλώς έγνεψα καταφατικά, ανίκανος να επιστρατεύσω αρκετή ενέργεια ώστε να ζητήσω πληροφορίες σχετικά με την ακριβή φύση της «βραδιάς της Πέμπτης».

«Α, ο κύριος Μπρόντσκι τα πήγε περίφημα σήμερα», είπε ο υπάλληλος και το πρόσωπό του φωτίστηκε. «Πραγματικά περίφημα. Σήμερα το πρωί έκανε πρόβα με την ορχήστρα επί τέσσερις ώρες χωρίς διακοπή. Ακούστε τον τώρα! Έχει συγκεντρωθεί απολύτως και εργάζεται ακόμα σκληρά, ολομόναχος».

Έδειξε το πίσω μέρος του λόμπι. Μόνο τότε αντιλήφθηκα ότι κάπου μέσα στο κτίριο κάποιος έπαιζε πιάνο, το οποίο ίσα που ακουγόταν πάνω από τον πνιχτό θόρυβο της κίνησης έξω στον δρόμο. Ανασήκωσα το κεφάλι μου και αφουγκράστηκα με μεγαλύτερη προσοχή. Κάποιος έπαιζε ξανά και ξανά μία και μοναδική σύντομη φράση από το δεύτερο μέρος του *Verticality* του Μάλερι* με έναν αργό, προσηλωμένο τρόπο.

«Φυσικά, αν ο διευθυντής ήταν εδώ», έλεγε τώρα ο υπάλληλος, «θα είχε μάλλον φέρει έξω τον κύριο Μπρόντσκι να σας τον συστήσει. Όμως δεν είμαι σίγουρος...» Άφησε ένα γελάκι. «Δεν είμαι σίγουρος αν θα έπρεπε να τον ενοχλήσω. Βλέπετε, όταν είναι τόσο συγκεντρωμένος...»

«Φυσικά, φυσικά. Μία άλλη φορά».

«Αν ήταν εδώ ο διευθυντής...» Άφησε τη φράση του να σβήσει και ξαναγέλασε. Έπειτα έγειρε μπροστά και είπε χαμηλό-

* Mullery's *Verticality*: έργο επινοημένου συνθέτη, όπως και πολλά από τα έργα, συνθέτες και καλλιτέχνες που εμφανίζονται στο μυθιστόρημα. (Σ.τ.Μ.)

φωνα: «Ξέρετε, κύριε, ότι μερικοί πελάτες είχαν το θράσος να παραπονεθούν; Κάθε φορά που κλείνουμε το σαλόνι, κάθε φορά που ο κύριος Μπρόντσκι χρειάζεται το πιάνο. Είναι απίστευτο πώς σκέφτονται ορισμένοι! Δύο διαφορετικοί πελάτες έκαναν παράπονα στον κύριο Χόφμαν χτες. Αλλά να είστε βέβαιοι ότι τους έβαλε πολύ γρήγορα στη θέση τους».

«Είμαι βέβαιος γι' αυτό. Μπρόντσκι είπατε». Σκέφτηκα το όνομα, αλλά δε σήμαινε τίποτα για μένα. Μετά έπιασα τον υπάλληλο να με παρατηρεί με προβληματισμένο ύφος και βιάστηκα να προσθέσω: «Ναι, ναι. Ανυπομονώ να συναντήσω τον κύριο Μπρόντσκι».

«Μακάρι να ήταν εδώ ο διευθυντής, κύριε».

«Σας παρακαλώ, μην ανησυχείτε. Τώρα, αν δεν έχετε κάτι άλλο να μου πείτε, θα εκτιμούσα πολύ...»

«Βεβαίως, κύριε. Πρέπει να είστε πολύ κουρασμένος ύστερα από ένα τόσο μακρύ ταξίδι. Ορίστε το κλειδί σας. Ο Γκούσταβ εκεί πέρα θα σας οδηγήσει στο δωμάτιό σας».

Κοίταξα πίσω μου και είδα πως ένας ηλικιωμένος αχθοφόρος περίμενε στην απέναντι πλευρά του λόμπι. Στεκόταν μπροστά στον ανοιχτό ανελκυστήρα, κοιτάζοντας με προσήλωση το εσωτερικό του. Αναπήδησε καθώς προχώρησα προς το μέρος του. Έπειτα σήκωσε τις βαλίτσες μου και έσπευσε να με ακολουθήσει στον ανελκυστήρα.

Καθώς αρχίσαμε να ανεβαίνουμε, ο ηλικιωμένος αχθοφόρος συνέχισε να βαστάει και τις δύο βαλίτσες και τον έβλεπα να κοκκινίζει από την προσπάθεια. Οι βαλίτσες μου ήταν πολύ βαριές και επειδή ανησύχησα μήπως λιποθυμήσει μπροστά στα μάτια μου, είπα:

«Καλύτερα να τις αφήσετε κάτω αυτές».

«Καλά λέτε, κύριε», είπε και η φωνή του πρόδωσε απρόσμενα λίγη από τη φυσική προσπάθεια που κατέβαλλε. «Όταν ξεκίνησα αυτό το επάγγελμα, πάρα πολλά χρόνια πριν, άφηνα τις αποσκευές στο πάτωμα. Τις σήκωνα μόνον όταν ήταν απόλυτη ανάγκη. Όταν βρισκόμουν σε κίνηση, δηλαδή. Αυτή τη μέθοδο

χρησιμοποιούσα στα πρώτα δεκαπέντε χρόνια της εργασίας μου εδώ. Και αυτή χρησιμοποιούν ακόμα πολλοί από τους νεότερους αχθοφόρους σ' αυτή την πόλη. Αλλά τώρα δε θα με δείτε να το κάνω. Εξάλλου, κύριε, δεν ανεβαίνουμε πολύ ψηλά».

Συνεχίσαμε την άνοδό μας σιωπηλά. Έπειτα είπα:

«Όστε εργάζεστε αρκετό καιρό σ' αυτό το ξενοδοχείο».

«Είκοσι επτά χρόνια, κύριε. Έχω δει πολλά όλο ετούτο το διάστημα. Αλλά βέβαια, αυτό το ξενοδοχείο υπήρχε πολύ πριν έρθω εγώ. Λέγεται πως ο Φρειδερίκος ο Μέγας έμεινε μια νύχτα εδώ τον 18ο αιώνα και, σύμφωνα με τις μαρτυρίες, ακόμα και τότε ήταν ένα πανδοχείο με μακρά παράδοση. Ω, ναι, έχουν συμβεί γεγονότα μεγάλης ιστορικής σημασίας εδώ όλα αυτά τα χρόνια. Κάποια στιγμή, κύριε, που δε θα είστε τόσο κουρασμένος, θα χαρώ να σας εξιστορήσω μερικά».

«Όμως μου λέγατε», είπα, «τους λόγους που θεωρείτε λάθος να αφήνετε τις αποσκευές στο πάτωμα».

«Α, ναι», είπε ο αχθοφόρος. «Λοιπόν, αυτό είναι πολύ ενδιαφέρον. Βλέπετε, κύριε, όπως μπορείτε να αντιληφθείτε κι εσείς, σε μια πόλη σαν αυτή υπάρχουν πολλά ξενοδοχεία. Κάτι που σημαίνει ότι πολλοί έχουν κάποια στιγμή δοκιμάσει να εργαστούν ως αχθοφόροι. Πολλοί εδώ νομίζουν ότι μπορούν απλώς να φορέσουν μια στολή και αυτό αρκεί για να κάνουν τούτη τη δουλειά. Αυτή η αυταπάτη έχει καλλιεργηθεί ιδιαίτερα σε ετούτη εδώ την πόλη. Πείτε την τοπικό μύθο, αν θέλετε. Και ομολογώ πως κάποτε έτρεφα κι εγώ την ίδια αυταπάτη. Τότε, μια φορά –ω, ήταν πολλά χρόνια πριν– η σύζυγός μου κι εγώ είχαμε φύγει για σύντομες διακοπές. Πήγαμε στην Ελβετία, στη Λουκέρνη. Η γυναίκα μου έχει πεθάνει τώρα, κύριε, όμως κάθε φορά που τη σκέφτομαι, θυμάμαι εκείνες τις ολιγοήμερες διακοπές μας. Είναι πολύ όμορφα εκεί δίπλα στη λίμνη. Είμαι σίγουρος ότι το γνωρίζετε. Κάναμε μερικές θαυμάσιες βαρκάδες μετά το πρόγευμα. Λοιπόν, για να επιστρέψω στο θέμα μου, στη διάρκεια εκείνων των διακοπών, παρατήρησα ότι οι κάτοικοι εκείνης της πόλης δεν είχαν τις απαιτήσεις από τους αχθοφόρους τους που έχουν οι άνθρωποι εδώ. Πώς να το θέσω, κύριε; Υπήρχε πολύ μεγαλύτερος

σεβασμός για τους αχθοφόρους εκεί. Οι καλύτεροι ήταν πρόσωπα με αρκετό κύρος και τα κορυφαία ξενοδοχεία ανταγωνίζονταν για να τους προσλάβουν. Οφείλω να ομολογήσω ότι αυτό μου άνοιξε τα μάτια. Όμως σε ετούτη εδώ την πόλη, ε, υπάρχει αυτή η προκατάληψη εδώ και πάρα πολλά χρόνια. Μάλιστα, υπάρχουν μέρες που αναρωτιέμαι αν θα μπορούσε ποτέ να εξαιρεθεί. Δεν ισχυρίζομαι, βεβαίως, ότι οι άνθρωποι εδώ είναι αγενείς απέναντί μας. Το αντίθετο, εδώ ανέκαθεν μου φέρονταν με ευγένεια και ενδιαφέρον. Όμως ξέρετε, κύριε, υπάρχει πάντα αυτή η προκατάληψη πως ο καθένας θα μπορούσε να κάνει ετούτη τη δουλειά, αν το θελήσει ή αν απλώς είχε την όρεξη. Φαντάζομαι πως συμβαίνει επειδή ο καθένας σε αυτή την πόλη είχε κάποια στιγμή την εμπειρία της μεταφοράς αποσκευών από το ένα μέρος στο άλλο. Επειδή το έχουν κάνει αυτό, υποθέτουν πως το ίδιο κάνει και ο αχθοφόρος ξενοδοχείου. Μέσα σε ετούτον εδώ τον ανελκυστήρα, κύριε, πέρασαν άνθρωποι που μου είπαν: “Μία από αυτές τις μέρες, ίσως παρατήσω ό,τι κάνω για να γίνω αχθοφόρος”. Μάλιστα. Λοιπόν, κύριε, μια μέρα –όχι πολύ αργότερα από τις σύντομες διακοπές μας στη Λουκέρνη– ένας από τους κορυφαίους συμβούλους του δήμου μας είπε πάνω-κάτω το ίδιο πράγμα. “Κάποτε θα ήθελα να κάνω κι εγώ αυτή τη δουλειά”, μου είπε δείχνοντας τις βαλίτσες. “Είναι η ζωή που μου ταιριάζει. Ούτε μία έγνοια”. Υποθέτω ότι προσπαθούσε να είναι ευγενικός, κύριε, αφήνοντας να εννοηθεί ότι η θέση μου ήταν ζηλευτή. Αυτό συνέβη όταν ήμουν νεώτερος, κύριε, τότε δε βαστούσα τις αποσκευές, τις ακουμπούσα στο πάτωμα αυτού εδώ του ανελκυστήρα και ίσως εκείνο τον καιρό να έδειχνα κάπως έτσι. Ξέρετε, ξέγνοιαστος, όπως υπονόησε εκείνος ο κύριος. Λοιπόν, κύριε, αυτή ήταν η σταγόνα που ξεχείλισε το ποτήρι. Δεν εννοώ ότι τα λόγια του κυρίου αυτά καθαιτά με θύμωσαν τόσο πολύ. Όμως όταν μου το είπε, ε, μου άνοιξαν τα μάτια και είδα εκείνα που σκεφτόμουν εδώ και καιρό. Όπως σας εξήγησα, κύριε, είχα μόλις επιστρέψει από τις σύντομες διακοπές μας στη Λουκέρνη, όπου είχα αποκτήσει μία άλλη οπτική. Και είπα μέσα μου, λοιπόν, ήρθε η ώρα οι αχθοφόροι αυτής της πόλης να

αρχίσουν να αλλάζουν την κυρίαρχη άποψη εδώ πέρα. Βλέπετε, κύριε, είχα δει κάτι διαφορετικό στη Λουκέρνη και ένιωσα ότι δεν ήταν και τόσο καλή η κατάσταση εδώ. Έτσι, το σκέφτηκα σοβαρά και αποφάσισα ποια μέτρα θα έπαιρνα εγώ προσωπικά. Βέβαια, ακόμα και τότε γνώριζα τη δυσκολία. Νομίζω ότι ίσως είχα συνειδητοποιήσει τόσα χρόνια πριν πως ήταν ήδη αρκετά αργά για τη δική μου τη γενιά. Η κατάσταση είχε ξεφύγει. Όμως να, σκέφτηκα ότι αν αναλάμβανα το δικό μου μερίδιο ευθύνης και άλλαζα τα πράγματα έστω λιγάκι, τουλάχιστον αυτό θα βοηθούσε τους επόμενους. Έτσι υιοθέτησα τα δικά μου μέτρα, κύριε, και παραμένω πιστός σε αυτά από εκείνη την ημέρα που ο δημοτικός σύμβουλος είπε ό,τι είπε. Και σας δηλώνω με υπερηφάνεια ότι ένα ποσοστό αχθοφόρων σε ετούτη εδώ την πόλη ακολούθησε το παράδειγμά μου. Με αυτό δεν εννοώ ότι υιοθέτησαν ακριβώς τα ίδια μέτρα. Αλλά ας πούμε ότι τα δικά τους μέτρα ήταν ανάλογα με τα δικά μου».

«Κατάλαβα. Και ένα από τα μέτρα σας ήταν να μην αφήνετε κάτω τις βαλίτσες, αλλά να τις βαστάτε συνεχώς».

«Ακριβώς, κύριε, συλλάβατε πολύ σωστά τη γενική ιδέα. Φυσικά, οφείλω να ομολογήσω πως όταν υιοθέτησα αυτούς τους κανόνες, ήμουν πολύ νεώτερος και πολύ πιο δυνατός και υποθέτω ότι δεν είχα υπολογίσει πως μεγαλώνοντας, θα εξασθενούσα. Είναι αστείο, κύριε, αλλά δεν το υπολογίζεις καθόλου. Τα ίδια περίπου λένε και οι άλλοι αχθοφόροι. Ωστόσο, όλοι προσπαθούμε να μένουμε πιστοί στις παλιές μας αποφάσεις. Με το πέραςμα του χρόνου γίναμε μια πολύ κλειστή ομάδα, δώδεκα όλοι κι όλοι απομείναμε από εκείνους που προσπάθησαν να αλλάξουν τα πράγματα τόσο καιρό πριν. Αν οπισθοχωρούσα τώρα, κύριε, θα τους απογοήτευα. Το ίδιο θα ένιωθα κι εγώ, αν ένας από αυτούς οπισθοχωρούσε. Επειδή, αναμφίβολα, έχει γίνει κάποια πρόοδος σ' αυτήν εδώ την πόλη. Έχουμε πράγματι δρόμο μπροστά μας, όμως το συζητάμε συχνά –συναντιόμαστε κάθε Κυριακή απόγευμα στο Ουγγρικό Καφέ, στην Παλιά Πόλη· μπορείτε να έρθετε και να καθίσετε μαζί μας, θα είστε πολύ καλοδεχούμενος, κύριε– λοιπόν, τα συζητάμε συχνά αυτά τα θέ-

ματα και όλοι συμφωνούμε πως έχει αναμφίβολα σημειωθεί κάποια βελτίωση στον τρόπο που μας συμπεριφέρονται σ' ετούτη την πόλη. Βέβαια, οι νεώτεροι που μας ακολούθησαν τα θεωρούν δεδομένα όλα αυτά. Αλλά εμείς, η παρέα στο Ουγγρικό Καφέ, γνωρίζουμε ότι έχουμε κάνει τη διαφορά, έστω και μικρή. Θα είστε ευπρόσδεκτος, κύριε. Θα χαρώ να σας συστήσω στην παρέα. Δεν είμαστε ούτε κατά διάνοια όσο τυπικοί υπήρξαμε κάποτε και αποφασίσαμε εδώ και κάμποσο καιρό ότι σε ειδικές περιπτώσεις μπορούν να έρθουν επισκέπτες στο τραπέζι μας. Αυτή την εποχή τα απογεύματα είναι πολύ ευχάριστα με τη γλυκιά λιακάδα. Το τραπέζι μας είναι στη σκιά της τέντας και βλέπει στην Παλιά Πλατεία. Είναι πολύ ευχάριστα, κύριε, είμαι σίγουρος ότι θα σας αρέσει. Όμως, για να επανέλθω σε αυτό που σας έλεγα, το έχουμε συζητήσει πολύ ετούτο το θέμα στο Ουγγρικό Καφέ. Εννοώ τις παλιές αποφάσεις που πήρε ο καθένας μας τόσα χρόνια πριν. Βλέπετε, κανείς μας δεν είχε σκεφτεί τι θα συνέβαινε όταν θα μεγαλώναμε. Υποθέτω πως ήμασταν τόσο απορροφημένοι από τη δουλειά μας, που σκεφτόμασταν μόνο τα καθημερινά. Ίσως πάλι να μην εκτιμήσαμε σωστά το χρονικό διάστημα που θα χρειαζόταν για να αλλάξουμε εκείνες τις βαθιά ριζωμένες αντιλήψεις. Αλλά να στην ηλικία που έφτασα, κύριε, κάθε χρονιά που περνάει γίνεται όλο και δύσκολο».

Ο αχθοφόρος σώπασε για λίγο και, παρά τη σωματική καταπόνησή του, έδειχνε χαμένος στις σκέψεις του. Έπειτα συνέχισε:

«Πρέπει να είμαι ειλικρινής μαζί σας, κύριε. Αυτό είναι το σωστό. Όταν ήμουν νεώτερος, όταν έθεσα για πρώτη φορά εκείνους τους κανόνες, κουβαλούσα πάντα μέχρι και τρεις βαλίτσες, όσο μεγάλες ή βαριές κι αν ήταν. Αν κάποιος πελάτης είχε και τέταρτη, την άφηνα στο πάτωμα. Αλλά τρεις μπορούσα πάντα να τις κουμαντάρω. Βέβαια, η αλήθεια είναι, κύριε, ότι πριν από τέσσερα χρόνια αρρώστησα και δυσκολεύτηκα, και το συζητήσαμε στο Ουγγρικό Καφέ. Λοιπόν, στο τέλος όλοι οι συνάδελφοί μου συμφώνησαν ότι δε χρειαζόταν να είμαι τόσο αυστηρός με τον εαυτό μου. Στο κάτω κάτω, μου είπαν, το μόνο που απαιτείται είναι να πάρουν οι πελάτες μια εικόνα από την αληθινή φύση

της δουλειάς μας. Είτε με δύο είτε με τρεις βαλίτσες, η εντύπωση θα ήταν πάνω-κάτω η ίδια. Έπρεπε να περιοριστώ στις δυο βαλίτσες και δε θα υπήρχε κανένα πρόβλημα. Το δέχτηκα, κύριε, όμως ξέρω ότι δεν είναι ακριβώς έτσι. Το καταλαβαίνω όταν με παρατηρούν ότι δεν αφήνει επ' ουδενί την ίδια εντύπωση. Η διαφορά του να βλέπεις έναν αχθοφόρο φορτωμένο με δύο βαλίτσες αντί για τρεις είναι σημαντική, ακόμα και για το λιγότερο εκπαιδευμένο μάτι. Το γνωρίζω, κύριε, και δε με ενοχλεί να σας πω ότι μου είναι οδυνηρό να το αποδεχτώ. Αλλά για να επανέλθω, ελπίζω να καταλαβαίνετε τώρα γιατί δε θέλω να αφήσω κάτω τις βαλίτσες σας. Έχετε μόνο δύο. Τουλάχιστον για μερικά ακόμα χρόνια οι δύο θα είναι μέσα στις δυνατότητές μου».

«Λοιπόν, όλα αυτά είναι πολύ αξιέπαινα», είπα. «Σίγουρα δημιουργήσατε σ' εμένα την εντύπωση που επιθυμούσατε».

«Θα ήθελα να γνωρίζετε, κύριε, ότι δεν είμαι ο μοναδικός που χρειάστηκε να αλλάξει. Αυτά τα πράγματα τα συζητάμε όλη την ώρα στο Ουγγρικό Καφέ και η αλήθεια είναι πως ο καθένας από μας αναγκάστηκε να κάνει ορισμένες αλλαγές. Εντούτοις, δε θα ήθελα να σκεφτείτε ότι επιτρέπουμε ο ένας στον άλλον να ρίξει το επίπεδο των υπηρεσιών του. Αν το κάναμε, όλες οι προσπάθειές μας αυτά τα χρόνια θα ήταν μάταιες. Γρήγορα θα γινόμασταν ο περιγέλος όλων. Οι περαστικοί θα μας χλεύαζαν όταν θα μας έβλεπαν μαζεμένους στο τραπέζι μας τα κυριακάτικα απογεύματα. Ω, όχι, κύριε, παραμένουμε πολύ αυστηροί ο ένας με τον άλλον και όπως θα εγγυηθεί, είμαι βέβαιος, και η δεσποινίς Χάιλντ, ολόκληρη η κοινότητα έχει καταλήξει να τρέφει μεγάλο σεβασμό για τις κυριακάτικες συγκεντρώσεις μας. Όπως σας είπα, κύριε, είστε ευπρόσδεκτος στην παρέα μας. Τόσο το Καφέ όσο και η πλατεία είναι ιδιαίτερος ευχάριστος αυτά τα ηλιόλουστα απογεύματα. Μερικές φορές μάλιστα ο ιδιοκτήτης του Καφέ, που τρέφει μεγάλο σεβασμό για μας, φέρνει Τσιγγάνους βιολιστές να παίξουν στην πλατεία. Το Καφέ δεν είναι μεγάλο, όμως πάντα φροντίζει να υπάρχει αρκετός χώρος ώστε να καθίσουμε άνετα γύρω από το τραπέζι μας. Ακόμα και όταν το υπόλοιπο Καφέ είναι γεμάτο κόσμο, ο ιδιοκτήτης φροντίζει να μη μας

στριμώξουν ούτε να μας ενοχλήσουν. Ακόμα και τα απογεύματα που πνίγεται στη δουλειά, εμείς καθόμαστε τόσο άνετα, ώστε αν τεντώναμε τα χέρια μας, δε θα ακουμπούσαμε τον διπλανό μας. Τόσο πολύ μας σέβεται ο ιδιοκτήτης, κύριε. Είμαι βέβαιος ότι η δεσποινίς Χάιλντ θα επιβεβαιώσει όσα λέω».

«Με συγχωρείτε», είπα, «αλλά ποια είναι αυτή η δεσποινίς Χάιλντ, στην οποία αναφέρεστε διαρκώς;»

Δεν πρόλαβα να το πω και παρατήρησα ότι ο αχθοφόρος κοιτούσε κάποιο σημείο πίσω από μένα. Γύρισα και είδα έκπληκτος πως δεν ήμασταν μόνοι στον ανελκυστήρα. Μια μικροκαμωμένη νεαρή με άψογο κοστούμι εργασίας στεκόταν στριμωγμένη στη γωνία πίσω μου. Μόλις είδε ότι την είχα επιτέλους προσέξει, χαμογέλασε και έκανε ένα βήμα μπροστά.

«Με συγχωρείτε», μου είπε, «ελπίζω να μη νομίζετε πως κρυφάκουγα, αλλά δε γινόταν να μην πάρει το αντί μου την κουβέντα σας. Άκουγα τι σας έλεγε ο Γκούσταβ και οφείλω να πω ότι είναι μάλλον άδικος με όλους εμάς σε ετούτη την πόλη. Εννοώ όταν λέει ότι δε σεβόμαστε τους αχθοφόρους των ξενοδοχείων μας. Φυσικά και τους σεβόμαστε και ειδικά τον Γκούσταβ από εδώ. Όλοι τον αγαπούν. Αντιλαμβάνεστε φυσικά πως υπάρχει μία αντίφαση ακόμα και σε αυτά που μόλις σας είπε. Αν είμαστε τόσο αγνώμονες, τότε πώς εξηγεί τον μεγάλο σεβασμό με τον οποίο τους συμπεριφέρονται στο Ουγγρικό Καφέ; Αλήθεια, Γκούσταβ, δεν είναι ωραίο να μας παρουσιάζεις όλους με τόσο διαστρεβλωμένο τρόπο στον κύριο Ράιντερ».

Παρότι τα λόγια της ειπώθηκαν σε τόνο φιλικό, ο αχθοφόρος εμφανώς είχε καταντραπεί. Απομάκρυνε το σώμα του από εμάς, οι βαριές βαλίτσες κοπάνησαν τα πόδια του και έστριψε το βλέμμα του αλλού.

«Για να μάθει», είπε η νεαρή γυναίκα χαμογελώντας. «Όμως είναι ένας από τους καλύτερους. Όλοι τον αγαπάμε. Είναι υπερβολικά σεμνός, γι' αυτό και δε θα σας το έλεγε ποτέ ο ίδιος, όμως όλοι οι άλλοι αχθοφόροι της πόλης τον θαυμάζουν. Στην πραγματικότητα, δε θα ήταν υπερβολή να σας πω ότι τον αντιμετωπίζουν με δέος. Κάποιες φορές τούς βλέπεις να κάθονται

γύρω από το τραπέζι τα κυριακάτικα απογεύματα αμίλητοι και μέχρι να έρθει ο Γκούσταβ, δεν αρχίζουν τη συζήτηση. Το θεωρούν ασέβεια να ξεκινήσουν τις εργασίες χωρίς αυτόν. Τους βλέπεις συχνά, δέκα-έντεκα από δαύτους, να κάθονται εκεί σιωπηλά με τους καφέδες τους και να τον περιμένουν. Το πολύ πολύ να ανταλλάξουν λίγες ψιθυριστές κουβέντες, λες και βρίσκονται στην εκκλησία. Όμως μόνον όταν φτάσει ο Γκούσταβ, χαλαρώνουν και αρχίζουν τη συζήτηση. Αξίζει να πάτε στο Ουγγρικό Καφέ, μόνο και μόνο για να δείτε με τα μάτια σας την άφιξη του Γκούσταβ. Οφείλω να σας πω ότι η αντίθεση ανάμεσα στο πριν και στο μετά είναι πολύ αισθητή. Τη μια στιγμή βλέπεις εκείνα τα σκυθρωπά γέρικα πρόσωπα, καθισμένα βουβά γύρω από το τραπέζι, και μόλις εμφανιστεί ο Γκούσταβ, αρχίζουν όλοι να φωνάζουν και να γελούν, να ρίχνουν φιλικές γροθιές ο ένας στον άλλον ή να χτυπάνε ο ένας την πλάτη του άλλου. Μερικές φορές μέχρι που χορεύουν, ναι, ακριβώς, χορεύουν πάνω στα τραπέζια! Έχουν έναν ειδικό χορό, τον “Χορό των Αχθοφόρων”, έτσι δεν είναι, Γκούσταβ; Και πράγματι το διασκεδάζουν. Αλλά όχι, καθόλου, μέχρι να εμφανιστεί ο Γκούσταβ. Φυσικά, δε θα σας έλεγε τίποτε από αυτά ο ίδιος, είναι πολύ σεμνός. Όλοι εδώ τον αγαπάμε».

Όσο μιλούσε η νεαρή, ο Γκούσταβ πρέπει να απομακρυνόταν συνεχώς, επειδή όταν τον κοίταξα, είχε ήδη φτάσει στην άλλη πλευρά του ανελκυστήρα και μας είχε γυρίσει την πλάτη. Το βάρος των αποσκευών έκανε τα γόνατά του να λυγίζουν και τους ώμους του να τρέμουν. Το κεφάλι του ήταν σκυμμένο και δε φαινόταν, αλλά ήταν δύσκολο να καταλάβεις αν οφειλόταν στην ντροπή ή στη σωματική κόπωση.

«Με συγχωρείτε, κύριε Ράιντερ», είπε η νεαρή γυναίκα. «Δε σας έχω ακόμα συστηθεί. Είμαι η Χάιλντ Στράτμαν. Μου ανέθεσαν να εξασφαλίσω ότι όλα θα κυλήσουν ομαλά όσο βρίσκεστε εδώ μαζί μας. Χαίρομαι που επιτέλους καταφέρατε να έρθετε. Είχαμε όλοι αρχίσει να ανησυχούμε λιγάκι. Το πρωί όλοι περίμεναν όσο μπορούσαν, αλλά πολλοί είχαν σημαντικά ραντεβού και αναγκάστηκαν ο ένας μετά τον άλλον να φύγουν. Έπεσε σε

εμένα, μια ταπεινή υπάλληλο του Δημοτικού Ινστιτούτου Τεχνών, να σας υποδεχτώ και να πω το πόσο μας τιμά η επίσκεψή σας».

«Χαίρομαι πολύ που βρίσκομαι εδώ. Όμως, σχετικά με το πρωί. Είπατε μόλις ότι...»

«Ω, σας παρακαλώ, μη σας απασχολεί καθόλου το πρωί, κύριε Ράιντερ. Κανείς δε σας παρεξήγησε. Το σημαντικό είναι ότι τώρα βρίσκεστε εδώ. Ξέρετε, κύριε Ράιντερ, κάτι στο οποίο συμφωνώ απόλυτα με τον Γκούσταβ είναι η Παλιά Πόλη. Είναι πράγματι ιδιαίτερα όμορφη και πάντα συμβουλεύω τους επισκέπτες να την επισκεφτούν. Διαθέτει θαυμάσια ατμόσφαιρα, είναι γεμάτη υπαίθρια καφέ, καταστήματα με χειροποίητα είδη και εστιατόρια. Είναι πολύ κοντά από εδώ με τα πόδια· επομένως, πρέπει να βρείτε την ευκαιρία και να πάτε, αμέσως μόλις σας το επιτρέψει το πρόγραμμά σας».

«Σίγουρα θα προσπαθήσω να το κάνω. Παρεμπιπτόντως, δεσποινίς Στράτμαν, σχετικά με το πρόγραμμά μου...» Έκανα μια μάλλον σκόπιμη παύση, περιμένοντας από τη νεαρή να αναφωνήσει ότι ξεχάστηκε, να πιάσει ίσως τον χαρτοφύλακά της και να βγάλει μια κόλα χαρτί ή έναν φάκελο. Ωστόσο, εκείνη με διέκοψε βιαστικά για να πει:

«Είναι *όντως* φορτωμένο το πρόγραμμά σας. Όμως ελπίζω ότι δεν είναι και ανεφάρμοστο. Προσπαθήσαμε να το περιορίσουμε αυστηρώς στα ουσιώδη. Αναπόφευκτα μας πολιορκήσαν διάφοροι σύλλογοι, μέσα ενημέρωσης, οι πάντες. Έχετε τόσους θαυμαστές στην πόλη μας, κύριε Ράιντερ. Πολλοί εδώ θεωρούν ότι είστε όχι απλώς ο καλύτερος εν ζωή πιανίστας στον κόσμο, αλλά ίσως και ο κορυφαίος του αιώνα. Πιστεύουμε ότι τελικά κατορθώσαμε να το περιορίσουμε στα ουσιώδη. Ευελπιστώ ότι δε θα υπάρξει κάτι που θα σας δυσανεμίσει».

Ακριβώς εκείνη τη στιγμή άνοιξαν οι πόρτες του ανελκυστήρα και ο ηλικιωμένος αχθοφόρος προχώρησε προς τον διάδρομο. Οι βαλίτσες τον ανάγκαζαν να σέρνει τα βήματά του πάνω στο χαλί, ενώ η δεσποινίς Στράτμαν κι εγώ που τον ακολουθούσαμε, έπρεπε να υπολογίζουμε τον βηματισμό μας για να μην τον προσπεράσουμε.

«Ελπίζω να μην προσβλήθηκε κανείς», της είπα καθώς προχωρούσαμε. «Επειδή δεν είχα χρόνο για εκείνους στο πρόγραμμά μου, εννοώ».

«Ω, όχι, σας παρακαλώ, μην ανησυχείτε. Όλοι γνωρίζουμε τον λόγο που βρίσκεστε εδώ και κανείς δε θα ήθελε να κατηγορηθεί για ενόχληση. Στην πραγματικότητα, κύριε Ράιντερ, πέρα από δύο αρκετά σημαντικές κοινωνικές εκδηλώσεις, οτιδήποτε στο πρόγραμμά σας είναι άμεσα συνδεδεμένο με τη βραδιά της Πέμπτης. Φυσικά, είχατε μέχρι τώρα την ευκαιρία να ενημερωθείτε σχετικά με το πρόγραμμά σας».

Κάτι στον τρόπο που έκανε αυτό το τελευταίο σχόλιο με δυσκόλεψε να απαντήσω με πλήρη ειλικρίνεια. Έτσι μουρμούρισα: «Ναι, βέβαια».

«Είναι ένα φορτωμένο πρόγραμμα. Αλλά αυτό οφείλεται κυρίως στο αίτημά σας να σας επιτραπεί να δείτε προσωπικώς όσο το δυνατόν περισσότερα. Ιδιαίτερα αξιοθαύμαστη προσέγγιση, αν μου επιτρέψετε».

Ο ηλικιωμένος αχθοφόρος που προπορευόταν, σταμάτησε μπροστά σε μια πόρτα. Ακούμπησε επιτέλους κάτω τις βαλίτσες μου και άρχισε να παίζει με την κλειδαριά. Μόλις τον πλησιάσαμε, ο Γκούσταβ σήκωσε ξανά τις βαλίτσες, μπήκε παραπατώντας στο δωμάτιο και είπε: «Παρακαλώ, ακολουθήστε με, κύριε». Ήμουν έτοιμος να τον ακολουθήσω, όταν η δεσποινίς Στράτμαν με έπιασε από το μπράτσο.

«Δε θα σας καθυστερήσω», είπε. «Όμως σ' αυτό το στάδιο, θα ήθελα να μάθω αν υπάρχει κάτι στο πρόγραμμά σας που δε σας ικανοποιεί».

Η πόρτα ταλαντεύτηκε και έκλεισε. Βρεθήκαμε να στεκόμαστε απ' έξω, στον διάδρομο.

«Λοιπόν, δεσποινίς Στράτμαν», είπα, «συνολικά μου φάνηκε ένα... ένα πολύ ισορροπημένο πρόγραμμα».

«Κανονίσαμε τη συνάντησή σας με την Ομάδα Αλληλεγγύης Πολιτών, σύμφωνα με το αίτημά σας. Η Ομάδα αυτή αποτελείται από απλούς ανθρώπους κάθε κοινωνικής τάξης, οι οποίοι μοιράζονται την αίσθηση ότι υποφέρουν από την τρέχουσα κρί-

ση. Θα έχετε την ευκαιρία να ακούσετε από πρώτο χέρι τι έχουν υποστεί ορισμένοι από αυτούς».

«Α, ναι. Αυτό σίγουρα θα είναι πολύ χρήσιμο».

«Και όπως θα έχετε αντιληφθεί, έχουμε σεβαστεί την επιθυμία σας να συναντήσετε τον κύριο Κριστόφ αυτοπροσώπως. Δεδομένων των συνθηκών, εκτιμούμε απολύτως τους λόγους που ζητήσατε μια τέτοια συνάντηση. Από πλευράς του, ο κύριος Κριστόφ είναι ενθουσιασμένος, όπως μπορείτε εύκολα να φανταστείτε. Φυσικά, έχει τους δικούς του λόγους που θέλει να σας συναντήσει. Αυτό που εννοώ βέβαια είναι ότι ο ίδιος και οι φίλοι του θα κάνουν ό,τι περνά από το χέρι τους για να δείτε τα πράγματα από τη δική τους οπτική γωνία. Φυσικά, θα είναι όλα ανοησίες, όμως είμαι βέβαιη πως θα τα βρείτε όλα πολύ χρήσιμα, ώστε να σχηματίσετε μια γενική εικόνα της εδώ πραγματικότητας. Κύριε Ράιντερ, φαίνεστε πολύ κουρασμένος. Δε θα σας κρατήσω άλλο. Ορίστε η κάρτα μου. Μη διστάσετε να με καλέσετε, αν έχετε προβλήματα ή απορίες».

Την ευχαρίστησα και την παρακολούθησα να απομακρύνεται στον διάδρομο. Όταν μπήκα στο δωμάτιό μου, κλωθογύριζα ακόμα στο μυαλό μου τους διάφορους υπαινιγμούς αυτής της συζήτησης και μου πήρε λίγη ώρα μέχρι να αντιληφθώ ότι ο Γκούσταβ στεκόταν δίπλα στο κρεβάτι.

«Α, ορίστε, κύριε».

Μετά την κυριαρχία της σκούρας ξύλινης επένδυσης σε ολόκληρο το κτίριο, ξαφνιαστήκα με την ανάλαφρη, μοντέρνα επίπλωση του δωματίου. Ο τοίχος απέναντί μου ήταν γυάλινος, από το πάτωμα μέχρι το ταβάνι, και ο ήλιος γλιστρούσε ευχάριστα μέσα από τις περσίδες. Οι βαλίτσες μου είχαν τοποθετηθεί η μία δίπλα στην άλλη κοντά στην ντουλάπα.

«Τώρα, κύριε, αν μου επιτρέπετε, δώστε μου ένα λεπτό ακόμα», είπε ο Γκούσταβ, «θα σας δείξω το δωμάτιο. Έτσι, η διαμονή σας εδώ θα είναι όσο το δυνατόν πιο άνετη».

Ακολούθησα τον Γκούσταβ στο δωμάτιο, καθώς μου έδειχνε τους διακόπτες και τις άλλες παροχές. Κάποια στιγμή με οδήγησε στο μπάνιο και συνέχισε να μου δείχνει και να μου εξη-

γεί. Ήμουν έτοιμος να τον διακόψω, όπως συνηθίζω όταν κάποιος υπάλληλος ξενοδοχείου μου δείχνει το δωμάτιο, όμως κάτι στην ευσυνειδησία με την οποία εκτελούσε το καθήκον του, κάτι στην προσπάθειά του να δώσει προσωπικό τόνο σε αυτό που έκανε τόσες φορές ημερησίως με άγγιξε και τον άφησα να εξηγεί. Και τότε, ενώ συνέχιζε δείχνοντας με το χέρι του προς διάφορα σημεία του δωματίου, μου πέρασε από το μυαλό ότι παρά τον επαγγελματισμό του, παρά τη γνήσια επιθυμία του να νιώσω άνετα, ένα συγκεκριμένο ζήτημα που τον απασχολούσε όλη μέρα είχε και πάλι κυριαρχήσει στη σκέψη του. Με άλλα λόγια, ανησυχούσε πάλι για την κόρη του και το αγοράκι της.

Όταν πριν από μερικούς μήνες τού είχε γίνει η πρόταση, ο Γκούσταβ σκέφτηκε μόνο πως θα το απολάμβανε. Για ένα απόγευμα κάθε εβδομάδα, θα περνούσε μια-δυο ώρες τριγυρίζοντας στην Παλιά Πόλη με τον εγγονό του, δίνοντας στη Σόφι την ευκαιρία να ξεφεύγει και να απολαμβάνει λίγο ελεύθερο χρόνο. Επιπλέον, ο διακανονισμός είχε αμέσως αποδειχθεί επιτυχής, καθώς σε διάστημα λίγων εβδομάδων παππούς και εγγονός είχαν αναπτύξει μια ευχάριστη ρουτίνα και για τους δύο. Τα απογεύματα που δεν έβρεχε ξεκινούσαν από το πάρκο με τις κούνιες, όπου ο Μπόρις μπορούσε να επιδείξει τα πρόσφατα τολμηρά του κατορθώματα. Όταν έβρεχε, ξεκινούσαν από το Ναυτικό Μουσείο. Στη συνέχεια, έκαναν περίπατο στα δρομάκια της Παλιάς Πόλης, έριχναν μια ματιά στα διάφορα καταστήματα δώρων και σταματούσαν στην Παλιά Πλατεία, για να παρακολουθήσουν έναν μίμο ή έναν ακροβάτη. Εφόσον ο ηλικιωμένος αχθοφόρος ήταν πασίγνωστος στην περιοχή, δεν προλάβαιναν να απομακρυνθούν πολύ χωρίς κάποιος να τους χαιρετήσει και ο Γκούσταβ εισέπραττε πολλές φιλοφρονήσεις για τον εγγονό του. Έπειτα ανέβαιναν στην παλιά γέφυρα για να δουν τα πλοία να περνούν από κάτω. Μετά η εξόρμηση κατέληγε σε κάποιο αγαπημένο καφέ, όπου έπαιρναν κέικ ή παγωτό περιμένοντας την επιστροφή της Σόφι.

Αρχικά, αυτές οι μικρές έξοδοι χαροποιούσαν ιδιαίτερα τον Γκούσταβ. Όμως, η συχνότερη επαφή με την κόρη και τον εγγο-

νό του τον είχε αναγκάσει να παρατηρήσει πράγματα που ίσως κάποτε απωθούσε, αλλά τώρα πια δεν μπορούσε πλέον να παριστάνει ότι όλα πήγαιναν καλά. Αφενός, υπήρχε το ζήτημα της γενικότερης διάθεσης της Σόφι. Τις πρώτες εβδομάδες έπαιρνε την «άδειά» της με κέφι και έτρεχε στο κέντρο της πόλης για να ψωνίσει ή για να συναντήσει κάποια φίλη. Όμως τελευταία καθυστερούσε να απομακρυνθεί, λες και δεν είχε τίποτα να κάνει στον ελεύθερο χρόνο της. Επιπλέον, υπήρχαν ξεκάθαρα σημάδια ότι το πρόβλημα, όποιο κι αν ήταν αυτό, είχε αρχίσει να επηρεάζει τον Μπόρις. Όχι πως την περισσότερη ώρα ο εγγονός του δεν ήταν ενθουσιώδης ως συνήθως. Ωστόσο, ο αχθοφόρος είχε παρατηρήσει ότι μία στις τόσες, ειδικά σε κάθε αναφορά στη ζωή του στο σπίτι, ένα σύννεφο σκίαζε το πρόσωπο του μικρού αγοριού. Μέχρι που πριν από δύο εβδομάδες, συνέβη κάτι που ο ηλικιωμένος αχθοφόρος δεν μπορούσε να βγάλει από το μυαλό του.

Περνούσαν με τον Μπόρις μπροστά από ένα από τα αμέτρητα καφέ της Παλιάς Πόλης, όταν ξαφνικά είδε την κόρη του να κάθεται μέσα σε ένα από αυτά. Η τέντα σκίαζε την τζαμαρία, επιτρέποντας την ανεμπόδιση θέα στο εσωτερικό, κι έτσι η Σόφι φαινόταν καθαρά να κάθεται μόνη, με ένα φλιτζάνι καφέ μπροστά της και με μια έκφραση απόλυτης απελπισίας. Η αποκάλυψη ότι δεν είχε καν την ενέργεια να βγει από την Παλιά Πόλη, πόσο μάλλον η έκφραση στο πρόσωπό της, ξάφνιασε πολύ τον αχθοφόρο – τόσο, που χρειάστηκε ένα λεπτό πριν σκεφτεί να προσπαθήσει να αποσπάσει την προσοχή του Μπόρις. Ήταν πολύ αργά: ο Μπόρις, ακολουθώντας το βλέμμα του αχθοφόρου, είχε δει καθαρά τη μητέρα του. Το αγοράκι αμέσως απέστρεψε το βλέμμα και συνέχισαν τη βόλτα τους χωρίς να αναφερθούν στο θέμα ούτε μία φορά. Μέσα σε ελάχιστα λεπτά, η καλή διάθεση του Μπόρις επέστρεψε· ωστόσο, το επεισόδιο τάρaxε πολύ τον αχθοφόρο και από τότε στριφογύριζε συχνά στο μυαλό του. Στην πραγματικότητα, ήταν η ανάμνηση αυτού του περιστατικού που τον απασχολούσε στο λόμπι και τον προβληματίζε ακόμα και τη στιγμή που μου έδειχνε το δωμάτιό μου.

Είχα αρχίσει να συμπαθώ τον ηλικιωμένο άνδρα και ένιωσα ένα κύμα συμπόνιας γι' αυτόν. Ήταν ξεκάθαρο ότι τον απασχολούσε υπερβολικά η κατάσταση και τώρα κινδύνευε να επιτρέψει στις ανησυχίες του να πάρουν αδικαιολόγητες διαστάσεις. Σκέφτηκα να θίξω το ζήτημα, αλλά μόλις ο Γκούσταβ ολοκλήρωσε τη δουλειά του, η κούραση που είχα βιώσει χωρίς διακοπή από την ώρα που κατέβηκα από το αεροπλάνο, με κατέλαβε και πάλι. Αποφάσισα να ξαναπιιάσω αυτό το θέμα κάποια στιγμή αργότερα και τον άφησα να φύγει με ένα γενναιόδωρο φιλοδώρημα.

Μόλις έκλεισε η πόρτα, κατέρρευσα με τα ρούχα στο κρεβάτι μου και έμεινα για λίγο να κοιτάζω με άδειο βλέμμα το ταβάνι. Στην αρχή, το κεφάλι μου πλημμύρισε από σκέψεις για τον Γκούσταβ και τα διάφορα προβλήματά του. Όμως μετά, ενώ παρέμενα ξαπλωμένος εκεί, έπιασα τον εαυτό μου να σκέφτεται πάλι τη συζήτηση με τη δεσποινίδα Στράτμαν. Ήταν φανερό ότι αυτή η πόλη περιέμενε από μένα κάτι περισσότερο από ένα απλό ρεσιτάλ. Όταν όμως προσπάθησα να θυμηθώ κάποιες βασικές λεπτομέρειες σχετικά με την τρέχουσα επίσκεψή μου, δε σημείωσα μεγάλη επιτυχία. Συνειδητοποίησα πόσο ανόητα φέρθηκα που δε μίλησα πιο ειλικρινά στη δεσποινίδα Στράτμαν. Αν εγώ δεν είχα ενημερωθεί για το πρόγραμμά μου, το λάθος ήταν δικό της, όχι δικό μου, και η αμυντική μου στάση ήταν εντελώς αδικαιολόγητη.

Θυμήθηκα ξανά το όνομα Μπρόντσκι και αυτή τη φορά μου δημιουργήθηκε ξεκάθαρα η εντύπωση πως είχα ακούσει ή είχα διαβάσει για εκείνον στο πρόσφατο παρελθόν. Και τότε, άξαφνα, ξανάρθε στον νου μου μια στιγμή από την πολύωρη πτήση μου. Καθόμουν στην καμπίνα με τον χαμηλό φωτισμό, ενώ οι άλλοι επιβάτες κοιμούνταν γύρω μου και μελετούσα το πρόγραμμα αυτής της επίσκεψης κάτω από την αμυδρή ακτίνα φωτός. Κάποια στιγμή, ο άνδρας δίπλα μου ξύπνησε και ύστερα από λίγο έκανε ένα ανάλαφρο σχόλιο. Στην πραγματικότητα, απ' όσο θυμάμαι, είχε γείρει προς το μέρος μου και μου είχε κάνει μια ερώτηση

γνώσεων, κάτι σχετικό με τους ποδοσφαιριστές του Παγκοσμίου Κυπέλλου. Επειδή δεν ήθελα να με αποσπάσουν από την ανάγνωση του προγράμματός μου, τον είχα ξεφορτωθεί κάπως ψυχρά. Τώρα, όλο αυτό το επεισόδιο μου ξανάρθε στο μυαλό αρκετά καθαρά. Πράγματι, θυμόμουν ακόμα και το υλικό του χοντρού γκριζου χαρτιού στο οποίο ήταν τυπωμένο το πρόγραμμα, τη θαμπή κίτρινη κηλίδα που έριχνε πάνω του η αχτίδα του φωτός, τον βόμβο από τη μηχανή του αεροπλάνου – αλλά όσο και να προσπαθούσα, δεν μπορούσα να θυμηθώ τίποτε απ' όσα ήταν γραμμένα σ' εκείνο το χαρτί.

Κατόπιν, αφού πέρασαν ακόμα λίγα λεπτά, αισθάνθηκα την εξάντληση να με τυλίγει και κατέληξα ότι δεν είχε νόημα να ανησυχώ περισσότερο και πως ήταν προτιμότερο να πάρω έναν υπνάκο. Και εκ πείρας, γνώριζα καλά πόσο πιο ξεκάθαρα γίνονται τα πράγματα ύστερα από λίγη ξεκούραση. Θα μπορούσα να πάω αργότερα και να βρω τη δεσποινίδα Στράτμαν, να της εξηγήσω την παρεξήγηση, να πάρω ένα αντίγραφο του προγράμματός μου και να τη βάλω να αποσαφηνίσει όποια σημεία χρειαζόνταν αποσαφήνιση.

Μόλις είχα αρχίσει να αποκοιμείμαι, όταν κάτι με ώθησε να ξανανοίξω τα μάτια μου και να κοιτάξω το ταβάνι. Συνέχισα να περιεργάζομαι το ταβάνι για κάμποση ώρα, έπειτα ανασηκώθηκα στο κρεβάτι και κοίταξα τριγύρω με μια αίσθηση αναγνώρισης, η οποία δυνάμωνε κάθε δευτερόλεπτο που περνούσε. Συνειδητοποίησα πως το δωμάτιο όπου βρισκόμουν τώρα ήταν το ίδιο ακριβώς δωμάτιο το οποίο μου είχε χρησιμεύσει ως κρεβατοκάμαρα στη διάρκεια των δύο χρόνων που οι γονείς μου κι εγώ είχαμε ζήσει στο σπίτι της θείας μου, στα σύνορα Αγγλίας και Ουαλίας. Ξανακοίταξα τριγύρω το δωμάτιο και έπειτα ξάπλωσα πάλι και περιεργάστηκα για μία ακόμα φορά το ταβάνι. Το είχαν πρόσφατα σοβατίσει και βάψει ξανά, είχε μεγαλύτερες διαστάσεις, τα γύψινα είχαν αφαιρεθεί, η διακόσμηση γύρω από το φωτιστικό είχε αλλάξει εντελώς. Όμως ήταν, αναμφίβολα, το ίδιο ταβάνι που τόσο συχνά χάζευα από το στενό κρεβάτι μου εκείνου του καιρού, που έτριζε.

Γύρισα στο πλάι και κοίταξα το πάτωμα δίπλα από το κρεβάτι. Το ξενοδοχείο είχε φροντίσει και είχε τοποθετηθεί ένα σκούρο χαλάκι για τα πόδια μου. Θυμόμουν πως κάποτε, σε αυτό ακριβώς το σημείο του πατώματος υπήρχε ένα φθαρμένο πράσινο πατάκι, όπου πολλές φορές την εβδομάδα έστηνα με προσοχή τα πλαστικά στρατιωτάκια μου –πάνω από εκατό στο σύνολό τους– τα οποία φύλαγα σε δύο τσίγκινα κουτιά από μπισκότα. Άφησα το χέρι μου να πέσει, τα δάχτυλά μου να αγγίξουν το χαλί του ξενοδοχείου και εκείνη τη στιγμή επέστρεψε η ανάμνηση ενός απογεύματος που είχα χαθεί στον κόσμο των πλαστικών στρατιωτών μου, ενώ στον κάτω όροφο είχε ξεσπάσει ένας άγριος καβγάς. Οι φωνές ήταν τόσο δυνατές, ώστε, αν και ήμουν μόλις έξι ή επτά ετών, συνειδητοποίησα πως δεν επρόκειτο για συνηθισμένο τσακωμό. Όμως είχα πείσει τον εαυτό μου ότι δεν ήταν τίποτα το σοβαρό και ακουμπώντας το μάγουλό μου πάνω στο πράσινο πατάκι, συνέχισα να καταστρώνω τις μάχες μου. Στο κέντρο σχεδόν εκείνου του μικρού χαλιού υπήρχε ένα σκισμένο μπάλωμα, το οποίο ανέκαθεν αποτελούσε για μένα αιτία μεγάλου εκνευρισμού. Όμως εκείνο το απόγευμα, την ώρα που οι φωνές μαίνονταν στον κάτω όροφο, μου πέρασε για πρώτη φορά απ' το μυαλό ότι εκείνο το σκίσιμο θα μπορούσε να χρησιμεύσει ως ένα προκάλυμμα από θάμνους για να περάσουν οι στρατιώτες μου. Εκείνη η ανακάλυψη –ότι το ψεγάδι που πάντα απειλούσε να υπονομεύσει τον φανταστικό μου κόσμο μπορούσε στην πραγματικότητα να ενσωματωθεί σε αυτόν– με ενθουσίασε και εκείνος ο «θάμνος» θα μετατρεπόταν σε παράγοντα-κλειδί για πολλές από τις μάχες που κατέστρωσα στη συνέχεια.

Όλα αυτά επέστρεψαν στη μνήμη μου ενώ συνέχιζα να περιεργάζομαι το ταβάνι. Εννοείται πως διατηρούσα πλήρη επίγνωση ότι όλα τα στοιχεία του δωματίου είχαν αλλάξει ή απομακρυνθεί. Ωστόσο, η συνειδητοποίηση ότι έπειτα από τόσο καιρό βρισκόμουν και πάλι στο παλιό καταφύγιο της παιδικής μου ηλικίας με γέμισε με ένα βαθύ αίσθημα γαλήνης. Έκλεισα τα μάτια και για μια στιγμή ήταν σαν να με περιέβαλλαν και πάλι όλα εκείνα

τα παλιά έπιπλα. Στη γωνία της δεξιάς πλευράς του δωματίου, η ψηλή λευκή ντουλάπα με το σπασμένο πόμολο. Ο πίνακας της θείας μου, που απεικόνιζε τον Καθεδρικό του Σάλσμπερι, κρεμασμένος στον τοίχο πάνω από το κεφάλι μου. Το κομοδίνο δίπλα στο κρεβάτι, με τα δύο συρταράκια του γεμάτα με τους μικρούς θησαυρούς και τα μυστικά μου. Όλες οι εντάσεις της ημέρας –η πολύωρη πτήση, το μπέρδεμα με το πρόγραμμά μου, τα προβλήματα του Γκούσταβ– άρχισαν να απομακρύνονται και ένιωσα να βυθίζομαι αποκαμωμένος σε έναν βαθύ λήθαργο.

*Αυτή είναι σαν τη μουσική.
Μια παρηγοριά.
Μια υπέροχη παρηγοριά.
Δε ζητάω άλλο τώρα. Μια παρηγοριά.*

Ο Ράιντερ, ένας διάσημος πιανίστας, φτάνει σε μια πόλη της Κεντρικής Ευρώπης την οποία δεν μπορεί ν' αναγνωρίσει, για να δώσει μια συναυλία την οποία δεν μπορεί να θυμηθεί ούτε τη συμφώνησε. Καθώς όμως περιπλανιέται σε ένα σκιηκό ποταμό απόκοσμο και τότε κωμικό –αλλά πάντοτε παράξενα ρευστό, σαν σε όνειρο–, αργά αλλά σταθερά συνειδητοποιεί πως αυτή είναι η σημαντικότερη εμφάνιση της ζωής του.

Οι *απαρηγόρητοι* είναι ταυτόχρονα ένα καθηλωτικό ψυχολογικό μυστήριο, μια δηκτική σάτιρα της λατρείας των τεχνών, αλλά και μια διεισδυτική σπουδή στον χαρακτήρα ενός ανθρώπου του οποίου η δημόσια ζωή ξέφυγε εντελώς από τον έλεγχό του. Κυρίως, ωστόσο, είναι άλλη μια αριστοτεχνικά γραμμένη ιστορία από τον βραβευμένο με Νομπέλ Καζούο Ισιγκούρο, παράξενη, ανησυχαστική, που πάλλεται από τις απηχήσεις του πνεύματος και της ανθρωπιάς του.

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ
www.psichogios.gr

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 22173

Γ Ι Α Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Τ Ε Σ Μ Ε Α Π Α Ι Τ Η Σ Ε Ι Σ